

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

20 päivänä maaliskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2003/6/EY – Markkinoiden manipulointi – Seuraamukset – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään hallinnollinen seuraamus ja rikosoikeudellinen seuraamus samasta teosta – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 50 artikla – Ne bis in idem -periaate – Hallinnollisen seuraamuksen rikosoikeudellinen luonne – Saman rikkomuksen olemassaolo – 52 artiklan 1 kohta – Ne bis in idem -periaatteen rajoitukset – Edellytykset

Asiassa C-537/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Corte suprema di cassazione (ylin yleinen tuomioistuin, Italia) on esittänyt 20.9.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.10.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Garlsson Real Estate SA, selvitystilassa,

Stefano Ricucci ja

Magiste International SA

vastaan

Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti A. Tizzano, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, T. von Danwitz (esittelevä tuomari), A. Rosas ja E. Levits sekä tuomarit E. Juhász, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja E. Regan,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.5.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Garlsson Real Estate SA, selvitystilassa, Stefano Ricucci ja Magiste International SA, edustajanaan M. Canfora, avvocato,
- Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (Consob), edustajinaan A. Valente, S. Providenti ja P. Palmisano, avvocati,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan G. Galluzzo ja P. Gentili, avvocati dello Stato,
 - Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja D. Klebs,
 - Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään V. Di Bucci, R. Troosters ja T. Scharf,
- kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 50 artiklan, luettuna ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan valossa, tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Garlsson Real Estate SA, selvitystilassa, Stefano Ricucci ja Magiste International SA sekä Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (kansallinen yhtiö- ja pörssilautakunta, Italia; jäljempänä Consob) ja jossa on kyse niille markkinoiden manipulointia koskevan lainsäädännön rikkomisesta määrätyn hallinnollisen seuraamusmaksun lainmukaisuudesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan ihmisoikeussopimus

- 3 Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan otsikko on ”Kielto syyttää ja rangaista kahdesti”, ja siinä määrätään seuraavaa:

”1. Ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti.

2. Edellisen kappaleen määräykset eivät estä ottamasta juttua uudelleen tutkittavaksi asianomaisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti, jos on näyttöä uusista tai vasta esiin tulleista tosiseikoista tai jos aiemmassa prosessissa on tapahtunut sellainen perustavaa laatua oleva virhe, joka voisi vaikuttaa lopputulokseen.

3. Tästä artiklasta ei saa poiketa yleissopimuksen 15 artiklan perusteella.”

Unionin oikeus

- 4 Sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö) 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/6/EY (EUVL 2003, L 96, s. 16) 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä ketään manipuloimasta markkinoita. Mainitun direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa määritellään ne menettelyt, jotka merkitsevät ”markkinoiden manipulointia”.

5 Tämän direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jollei tämän direktiivin nojalla annettuja säännöksiä noudateta, tästä vastuussa olevien henkilöiden suhteen voidaan niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti toteuttaa aiheellisia hallinnollisia toimenpiteitä tai määrätä hallinnollisia seuraamuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseiset toimenpiteet ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.”

Italian oikeus

6 6.2.1996 annetun lain nro 52 8 ja 21 §:ssä tarkoitettuja rahoitusalan välittäjiä koskevien säännösten koonnoksesta 24.2.1998 annetun asetuksen nro 58 (decreto legislativo n. 58 – Testo unico delle disposizioni in materia di intermediazione finanziaria, ai sensi degli articoli 8 e 21 della legge 6 febbraio 1996, n. 52; GURI nro 71, 26.3.1998, Supplemento ordinario), sellaisena kuin se on muutettuna Italian kuulumisesta Euroopan yhteisöön johtuvien velvoitteiden täyttämistä koskevista säännöksistä – yhteisöä koskeva laki 2004 – 18.4.2005 annetulla lailla nro 62 (legge n. 62 – Disposizioni per l’adempimento di obblighi derivanti dall’appartenenza dell’Italia alle Comunità europee. Legge comunitaria 2004; GURI nro 76, 27.4.2005) (jäljempänä TUF), 185 §:ssä, jonka otsikko on ”Markkinoiden manipulointi”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilö, joka levittää vääriä tietoja tai toteuttaa valeoikeustoimia taikka muita keinotekoisia järjestelyjä, jotka ovat käytännössä omiaan muuttamaan tuntuvasti rahoitusvälineiden hintaa, on tuomittava vankeusrangaistukseen, jonka pituus on yhdestä kuuteen vuotta, ja sakkorangaistukseen, jonka määrä on 20 000–5 000 000 euroa.

2. Tuomioistuim voi korottaa sakon määrän enintään kolminkertaiseksi tai määrään, joka vastaa rikkomisesta saatua tuottoa tai hyötyä kymmenkertaisena, jos sakko osoittautuu riittämättömäksi, vaikka sovellettaisiin sen enimmäismäärää, missä yhteydessä on otettava huomioon rikkomiseen liittyvän käyttäytymisen moitittavuus, tekijän henkilökohtaiset ominaisuudet tai saadun tuoton tai hyödyn suuruus.”

7 TUF:n 187 ter §:ssä, jonka otsikko on ”Markkinoiden manipulointi”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilö, joka tiedotusvälineissä, mukaan lukien internet, tai muulla tavoin levittää vääriä tai harhaanjohtavia tietoja, huhuja tai uutisia, jotka antavat tai saattavat antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja rahoitusvälineistä, on tuomittava hallinnolliseen seuraamusmaksuun, jonka määrä on 20 000–5 000 000 euroa. Edellä sanottu ei rajoita rikosoikeudellisten seuraamusten määräämistä, mikäli kyseinen teko on rikos.

--

3. Jäljempänä sanottu ei rajoita rikosoikeudellisten seuraamusten määräämistä, mikäli kyseinen teko on rikos. Edellä 1 momentissa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu määrätään jokaiselle, joka tekee

--

c) sellaisia liiketoimia tai kauppaa koskevia toimeksiantoja, joissa käytetään kuvitteellisia keinoja taikka muunlaista vilpillistä menettelyä tai järjestelyä:

--

5. Edellisissä momenteissa säädetty hallinnollinen seuraamusmaksu korotetaan enintään kolminkertaiseksi tai määrään, joka vastaa rikkomisesta saatua tuottoa tai hyötyä kymmenkertaisena, jos seuraamukset osoittautuvat riittämättömiksi, vaikka sovellettaisiin sen enimmäismäärää, missä yhteydessä on otettava huomioon tekijän henkilökohtaiset ominaisuudet tai saadun tuoton tai hyödyn suuruus tai markkinoille aiheutuneet vaikutukset.

--”

- 8 TUF:n 187 decies §:n otsikko on ”Suhteet tuomioistuimiin”, ja sen sanamuoto on seuraava:

”1. Saatuaan tiedon jostakin II luvussa säädetystä rikoksista syyttäviviranomainen ilmoittaa siitä viipymättä [Consobin] puheenjohtajalle.

2. [Consobin] pääjohtaja toimittaa syyttäviviranomaiselle perustellulla lausunnolla valvotun toiminnan harjoittamisesta kertyneen aineiston silloin, kun on ilmennyt seikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa, että on tapahtunut rikos. Asiakirjat toimitetaan syyttäviviranomaiselle viimeistään tämän osaston III luvussa säädettyissä säännöksissä tarkoitetun rikkomuksen toteamista koskevan toiminnan päätteeksi.

3. Consob ja tuomioistuin tekevät yhteistyötä, muun muassa vaihtavat tietoja, helpottaakseen tässä osastossa tarkoitettujen rikkomusten toteamista, myös silloin, kun kyseiset rikkomukset eivät ole rikos. --”

- 9 TUF:n 187 duodecies §:n 1 momentin, jonka otsikko on ”Rikosoikeudellisen menettelyn sekä hallinnollisen menettelyn ja oikaisumenettelyn välinen suhde”, sanamuoto on seuraava:

”-- hallinnollista selvitysmenettelyä ja oikaisumenettelyä ei voida lykätä sillä perusteella, että samoista teoista tai teoista, joiden selvittämisestä asian ratkaisu riippuu, on vireillä rikosoikeudellinen menettely.”

- 10 TUF:n 187 terdecies §:ssä, jonka otsikko on ”Rahamääräisten rangaistusten ja rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpano rikosoikeudellisessa menettelyssä” täsmennetään seuraavaa:

”Kun samasta teosta määrätään tekijälle tai yhteisölle -- hallinnollinen seuraamusmaksu, rahamääräisen rangaistuksen ja rikokseen liittyvän seuraamusmaksun periminen rajoittuu hallintoviranomaisen perimän määrän ylittävään osaan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 11 Consob määräsi 9.9.2007 tekemällään päätöksellä Ricuccille, Magiste Internationalille ja Garlsson Real Estatelle 10 200 000 euron hallinnollisen seuraamusmaksun suoritettavaksi yhteisvastuullisesti.

- 12 Mainitun päätöksen mukaan Ricucci oli pääasiassa kyseessä olevalla ajanjaksolla suorittanut toimia, joiden tarkoituksena oli kiinnittää huomiota RCS MediaGroup SpA:n arvopapereihin, ja näin nostanut kyseisten arvopapereiden kurssia henkilökohtaisista syistä. Consob katsoi, että mainitusta toiminnasta oli seurannut se, että kyseisten arvopapereiden arvo oli kehittynyt epänormaalisti, ja että se oli näin ollen TUF:n 187 ter §:n 3 momentin c kohdassa tarkoitettua markkinoiden manipulointia.

- 13 Ricucci, Magiste International ja Garlsson Real Estate riitauttivat pääasiassa kyseessä olevan hallinnollisen seuraamusmaksun Corte d'appello di Romassa (Rooman ylioikeus, Italia). Kyseinen tuomioistuin hyväksyi kanteen osittain 2.1.2009 antamallaan tuomiolla ja alensi mainitun hallinnollisen seuraamusmaksun 5 000 000 euroon. Kaikki pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset tekivät kassaatiovalituksen tästä tuomiosta Corte suprema di cassazioneen (ylin yleinen tuomioistuin, Italia).

- 14 Tämän tuomion 12 kohdassa kuvatuista toimista nostettiin Ricuccia vastaan myös rikossyytteet, jotka johtivat siihen, että hänet tuomittiin Tribunale di Roman (Rooman alioikeus, Italia) 10.12.2008 antamalla tuomiolla syyttäjän kanssa tehdyn sopimuksen perusteella neljän vuoden ja kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen TUF:n 185 §:n nojalla. Mainittua rangaistusta lievennettiin sittemmin kolmeen vuoteen ja sen jälkeen se kumottiin armahduksen perusteella. Kyseinen tuomio on tullut lainvoimaiseksi.
- 15 Tässä asiayhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoittaa, että Italian oikeusjärjestyksessä *ne bis in idem* -periaatetta ei sovelleta rikosoikeudellisten seuraamusten ja hallinnollisten seuraamusten välisiin suhteisiin.
- 16 Mainitulla tuomioistuimella on kuitenkin epäilyksiä siitä, onko pääasiassa kyseessä oleva hallinnollista seuraamusmaksua koskeva menettely sopusoinnussa perusoikeuskirjan 50 artiklan, luettuna Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan valossa, kanssa Tribunale di Roman 10.12.2008 antaman tuomion jälkeen.
- 17 Mainitun tuomioistuimen mukaan on nimittäin huomattava, että vaikka kyseinen tuomio rinnastetaan Italian oikeusjärjestyksessä syylliseksi toteavaan rikosoikeudelliseen tuomioon, pääasiassa kyseessä oleva TUF:n 187 ter §:n nojalla määrätty hallinnollinen seuraamusmaksu on Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut 4.3.2014 antamassaan tuomiossa *Grande Stevens ym. v. Italia* (CE:ECHR:2014:0304JUD001864010), tarkoitetulla tavalla luonteeltaan rikosoikeudellinen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että Ricuccin teot, joista häntä moitittiin kyseisessä hallinnollisessa menettelyssä, ovat samoja kuin ne teot, joiden perusteella hänelle on määrätty rikosoikeudellinen seuraamus.
- 18 Koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että TUF:n 187 ter §:n soveltamisesta pääasiaan syntyy kyseisen säännöksen perustuslainmukaisuutta koskevia kysymyksiä, se esitti kysymyksiä Corte costituzionalelle (perustuslakituomioistuin, Italia).
- 19 Corte costituzionale totesi 12.5.2016 antamassaan tuomiossa, että perustuslainmukaisuutta koskeva kysymys on jätettävä tutkimatta sen vuoksi, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ollut ennakoita selventänyt Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa todetun *ne bis in idem* -periaatteen, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin sitä on tulkinnut, ja saman periaatteen, sellaisena kuin sitä sovelletaan markkinoiden väärinkäytön yhteydessä unionin oikeudessa, välistä suhdetta. Corte costituzionalen mukaan on myös pohdittava, onko *ne bis in idem* -periaate, sellaisena kuin se on taattu unionin oikeudessa, suoraan sovellettavissa jäsenvaltion sisäisessä järjestelmässä.
- 20 Tässä tilanteessa Corte suprema di cassazione päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko – – perusoikeuskirjan 50 artikla, kun sitä tulkitaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti, esteenä hallinnolliselle menettelylle, jonka kohteena olevasta teosta (lainvastainen markkinoiden manipulointi) on jo annettu samalle tekijälle lainvoimainen rikostuomio?
- 2) Voiko kansallinen tuomioistuin – – perusoikeuskirjan 50 artiklan perusteella, kun sitä tulkitaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti, soveltaa suoraan *ne bis in idem* -periaatetta koskevia unionin oikeusperiaatteita?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 21 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko perusoikeuskirjan 50 artiklaa, luettuna Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklan valossa, tulkittava niin, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa sallitaan hallinnollista seuraamusmaksua koskevan menettelyn toteuttaminen kyseistä henkilöä vastaan sellaisen lainvastaisen markkinoiden manipuloinnin vuoksi, josta hänelle on jo annettu lainvoimainen rikostuomio.
- 22 Alustavasti on muistutettava siitä, että direktiivin 2003/6 14 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä sen 5 artiklan kanssa, mukaan jäsenvaltiot määräävät tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia hallinnollisia toimenpiteitä tai seuraamuksia markkinoiden manipuloinnista vastuussa oleville henkilöille, sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia.
- 23 Ennakkoratkaisupyynnössä olevien tietojen mukaan TUF:n 187 ter § on säädetty direktiivin 2003/6 säännösten panemiseksi täytäntöön Italian oikeudessa. Näin ollen pääasiassa kyseessä oleva hallinnollinen menettely ja kyseisessä 187 ter §:ssä säädetty hallinnollinen seuraamusmaksu, joka on määrätty Ricuccille, ovat perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista. Näin ollen niissä on muun muassa kunnioitettava perusoikeuskirjan 50 artiklassa taattua perusoikeutta, jonka mukaan samasta rikoksesta ei saa tuomiota tai ei saa rangaista rikosoikeudellisesti kahta kertaa.
- 24 Lisäksi on huomattava, että vaikka SEU 6 artiklan 3 kohdassa vahvistetuilla tavoin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tunnustetut perusoikeudet ovat osa unionin oikeutta yleisinä periaatteina ja vaikka perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa määrätään, että perusoikeuskirjan oikeuksilla, jotka vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, on sama merkitys ja sama ulottuvuus kuin mainitussa sopimuksessa, sopimusta ei voida pitää – niin kauan kuin Euroopan unioni ei ole siihen liittynyt – muodollisesti unionin oikeusjärjestykseen sisältyvänä oikeudellisena välineenä (tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 44 kohta ja tuomio 15.2.2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 25 Perusoikeuskirjan 52 artiklan selityksissä kuitenkin todetaan, että tämän artiklan 3 kohdan tarkoituksena on varmistaa tarvittava johdonmukaisuus perusoikeuskirjan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen välillä, ”sanotun kuitenkin vaikuttamatta unionin oikeuden ja Euroopan unionin tuomioistuimen riippumattomuuteen” (tuomio 15.2.2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 47 kohta, ja tuomio 14.9.2017, K., C-18/16, EU:C:2017:680, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Näin ollen esitettyä kysymystä on tutkittava perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien ja erityisesti sen 50 artiklan perusteella (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2017, Orsi ja Baldetti, C-217/15 ja C-350/15, EU:C:2017:264, 15 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Perusoikeuskirjan 50 artiklassa määrätään, että ”ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti”. Ne bis in idem -periaate siis kieltää sekä mainitussa artiklassa tarkoitettujen syytteiden että rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyden samasta teosta samalle henkilölle (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 34 kohta).

Menettelyiden ja seuraamusten rikosoikeudellinen luonne

- 28 On muistutettava siitä, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten menettelyiden ja seuraamusten rikosoikeudellisen luonteen arvioimisessa kolmella kriteerillä on merkitystä. Ensimmäinen kriteereistä koskee rikkomisen oikeudellista luonnehdintaa kansallisessa oikeudessa, toinen rikkomisen luonnetta ja kolmas sen seuraamuksen ankaruutta, joka tekijälle voidaan määrätä (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, 37 kohta ja tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 35 kohta).
- 29 Vaikka onkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä arvioida näiden kriteerien valossa, ovatko pääasiassa kyseessä olevat rikosoikeudelliset ja hallinnolliset menettelyt ja seuraamukset luonteeltaan rikosoikeudellisia perusoikeuskirjan 50 artiklassa tarkoitetulla tavalla, unionin tuomioistuin voi antaessaan ennakkoratkaisun tarvittaessa tehdä täsmennyksiä ohjatakseen kansallista tuomioistuinta tulkinnassa (ks. vastaavasti tuomio 5.6.2014, Mahdi, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Nyt käsiteltävässä asiassa on aluksi täsmennettävä, että on riidatonta, että tämän tuomion 14 kohdassa mainitut Ricuccia vastaan vireille pantu rikosoikeudellinen menettely ja hänelle määrätty vankeusrangaistus on luokiteltava rikosoikeudellisiksi tämän tuomion 28 kohdassa mieleen palautettujen kriteerien nojalla. Sitä vastoin on pohdittava, ovatko pääasiassa kyseessä oleva hallinnollinen seuraamusmaksu ja hallinnollinen menettely luonteeltaan perusoikeuskirjan 50 artiklassa tarkoitetulla tavalla rikosoikeudellisia vai eivät.
- 31 Tältä osin tämän tuomion 28 kohdassa mieleen palautetusta ensimmäisestä kriteeristä on todettava, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että kansallisessa oikeudessa viimeksi mainitun seuraamuksen määräämiseen johtanutta menettelyä pidetään hallinnollisena menettelyinä.
- 32 Perusoikeuskirjan 50 artiklan soveltaminen ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan kansallisen oikeuden mukaan rikosoikeudellisina pidettäviin menettelyihin ja seuraamuksiin, vaan se ulottuu mainitunlaisesta luokittelusta riippumatta menettelyihin ja seuraamuksiin, joita on pidettävä luonteeltaan rikosoikeudellisina mainitussa 28 kohdassa tarkoitettujen kahden muun kriteerin perusteella.
- 33 Kun tarkastellaan toista kriteeriä, joka koskee rikkomisen luonnetta, on tutkittava, onko kyseessä olevan seuraamuksen tarkoituksena erityisesti rankaiseminen (ks. tuomio 5.6.2012, Bonda, C-489/10, EU:C:2012:319, 39 kohta). Tästä seuraa, että seuraamus, jonka tarkoituksena on rankaiseminen, on luonteeltaan perusoikeuskirjan 50 artiklassa tarkoitetulla tavalla rikosoikeudellinen ja pelkästään se seikka, että sillä on myös ennaltaehkäisevä tarkoitus, ei ole omiaan poistamaan sen luokittelua rikosoikeudelliseksi seuraamukseksi. Kuten julkisasiamies on nimittäin ratkaisuehdotuksensa 64 kohdassa todennut, rikosoikeudellisille seuraamuksille on luonteenomaista, että niillä pyritään sekä rankaisemaan lainvastaisesta menettelystä että ehkäisemään sitä ennalta. Sitä vastoin toimenpide, joka rajoittuu vain kyseisestä rikkomisesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen, ei ole luonteeltaan rikosoikeudellinen.
- 34 Nyt käsiteltävässä asiassa TUF:n 187 ter §:ssä säädetään, että henkilö, joka on manipuloinut markkinoita, on tuomittava hallinnolliseen seuraamusmaksuun, jonka määrä on 20 000–5 000 000 euroa, ja että mainittua seuraamusta voidaan tietyissä olosuhteissa korottaa enintään kolminkertaiseksi tai määrään, joka vastaa rikkomisesta saatua tuottoa tai hyötyä kymmenkertaisena, kuten kyseisen pykälän 5 momentista ilmenee. Italian hallitus on lisäksi unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa täsmäntänyt, että mainitun seuraamuksen soveltamiseen liittyy aina rikkomuksella saadun tuoton tai hyödyn sekä sen tekemisessä käytettyjen tavaroiden takavarikointi ja menettäminen valtiolle. Mainitun seuraamuksen tarkoituksena ei siis ole ainoastaan korvata

rikkomuksesta aiheutunutta vahinkoa, vaan sen tarkoituksena on myös rangaista – mikä muutoin vastaa myös ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arviota – ja se on näin ollen luonteeltaan rikosoikeudellinen.

- 35 Kolmannesta kriteeristä on todettava, että hallinnollinen seuraamusmaksu, joka voi olla enintään kymmenkertaisesti markkinoiden manipuloinnista saatua tuottoa tai hyötyä vastaava määrä, on erittäin ankara, mikä on omiaan tukemaan analyysia, jonka mukaan kyseinen seuraamus on perusoikeuskirjan 50 artiklassa tarkoitettu luonteeltaan rikosoikeudellinen seuraamus, minkä tarkastaminen on kuitenkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

Saman rikoksen olemassaolo

- 36 Jo perusoikeuskirjan 50 artiklan sanamuodosta ilmenee, että siinä kielletään se, että sama henkilö pannaan syytteeseen tai että häntä rangaistaan rikosoikeudellisesti useammin kuin kerran samasta rikoksesta (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2017, Orsi ja Baldetti, C-217/15 ja C-350/15, EU:C:2017:264, 18 kohta). Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnössään ilmoittanut, pääasiassa kyseessä olevat luonteeltaan rikosoikeudelliset menettelyt ja seuraamukset koskevat samaa henkilöä, eli Ricuccia.
- 37 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa, onko kyseessä sama rikkominen, merkityksellinen kriteeri on tapahtuneiden tekojen samuus, ymmärrettynä joukkona konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, jotka ovat johtaneet kyseisen henkilön lainvoimaiseen vapauttamiseen tai tuomitsemiseen (ks. analogisesti tuomio 18.7.2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, 39 ja 40 kohta). Perusoikeuskirjan 50 artiklassa kielletään siis määräämistä useita luonteeltaan rikosoikeudellisia seuraamuksia samasta teosta tässä tarkoituksessa vireille pantujen eri menettelyjen päätteeksi.
- 38 Kyseisten tekojen tai suojatun oikeushyvän oikeudellisella luonnehdinnalla kansallisessa oikeudessa ei ole merkitystä todettaessa, että kyseessä on sama rikkominen, koska perusoikeuskirjan 50 artiklassa annetun suojan ulottuvuus ei voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen.
- 39 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnössä ilmoitetaan, että Ricuccia on syytetty samoista teoista, jotka ovat olleet manipulointia, jonka tarkoituksena on ollut kiinnittää yleisön huomio RCS MediaGroupin arvopapereihin, sekä pääasiassa kyseessä olevassa rikosprosessissa, joka on johtanut hänen lainvoimaiseen rikostuomioon, että luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskevassa menettelyssä.
- 40 Vaikka – kuten Consob huomauttaa kirjallisissa huomautuksissaan – rikosoikeudellisen seuraamuksen määrääminen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen rikosprosessin johdosta edellyttää subjektiivista elementtiä, toisin kuin mainittu luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamusmaksu, on kuitenkin todettava, että se, että mainitun rikosoikeudellisen seuraamuksen määrääminen riippuu lisätunnusmerkistä suhteessa luonteeltaan rikosoikeudelliseen hallinnolliseen seuraamusmaksuun, ei yksinään ole omiaan saattamaan kyseenalaiseksi sitä, että kyseiset teot ovat samoja. Pääasiassa kyseessä olevat luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamusmaksu ja rikosoikeudellinen menettely vaikuttaisivat siis koskevan samaa rikkomista, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.
- 41 Tässä tilanteessa pääasiassa kyseessä oleva kansallinen säännöstö sallii perusoikeuskirjan 50 artiklassa tarkoitettulla tavalla luonteeltaan rikosoikeudellisen hallinnollisen seuraamusmaksun vaatimisen henkilölle, kuten Ricuccille, lainvastaisesta markkinoiden manipuloinnista, josta hänelle on annettu lainvoimainen rikostuomio. Mainitunlainen menettelyiden ja seuraamusten päällekkäisyys rajoittaa kyseisessä 50 artiklassa taattua perusoikeutta.

Perusoikeuskirjan 50 artiklassa taatun oikeuden rajoittamisen oikeuttaminen

- 42 On palautettava mieleen, että 27.5.2014 antamassaan tuomiossa *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 55 ja 56 kohta) unionin tuomioistuin on katsonut, että perusoikeuskirjan 50 artiklassa taatun *ne bis in idem* -periaatteen rajoittaminen voi olla oikeutettua perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan nojalla.
- 43 Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan siinä tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla ja kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Kyseisen kohdan toisessa virkkeessä määrätään, että suhteellisuusperiaatteen mukaisesti näiden oikeuksien ja vapauksien rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.
- 44 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että mahdollisuudesta päällekkäisiin rikosoikeudellisiin menettelyihin ja seuraamuksiin ja luonteeltaan rikosoikeudellisiin hallinnollisiin menettelyihin ja seuraamuksiin on säädetty lailla.
- 45 Kansallisessa säännöstössä, jollaisesta on kyse pääasiassa, kunnioitetaan lisäksi perusoikeuskirjan 50 artiklan keskeistä sisältöä, koska siinä mahdollistetaan mainitunlaiset päällekkäiset menettelyt ja seuraamukset vain tyhjentävästi vahvistetuilla edellytyksillä, jotka varmistavat sen, ettei mainitussa 50 artiklassa taattua oikeutta itsessään saateta kyseenalaiseksi.
- 46 Siitä, vastaako pääasiassa kyseessä olevan kaltaisesta kansallisesta säännöstöstä johtuva *ne bis in idem* -periaatteen rajoittaminen yleisen edun mukaista tavoitetta, unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että mainitun säännöstön tarkoituksena on suojata unionin rahoitusmarkkinoiden luotettavuutta ja yleisön luottamusta rahoitusinstrumentteihin. Kun otetaan huomioon se, miten tärkeänä markkinoiden manipuloinnin kiellon rikkomisen torjumista on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä pidetty kyseisen tavoitteen saavuttamisen kannalta (ks. vastaavasti tuomio 23.12.2009, *Spector Photo Group* ja *Van Raemdonck*, C-45/08, EU:C:2009:806, 37 ja 42 kohta), luonteeltaan rikosoikeudellisten menettelyiden ja seuraamusten päällekkäisyys voi olla perusteltua silloin, kun mainituilla menettelyillä ja seuraamuksilla pyritään mainitunlaisen tavoitteen saavuttamiseksi toisiaan täydentäviin päämääriin, joiden kohteena mahdollisesti ovat kyseessä olevan saman rangaistavan teon eri ulottuvuudet, minkä tarkastaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.
- 47 Tältä osin markkinoiden manipulointiin liittyvien rikkomusten osalta on oikeutettua, että jäsenvaltio pyrkii yhtäältä ehkäisemään ennalta markkinoiden manipuloinnin kiellon rikkomisia ja rankaisemaan niistä, olivatpa ne tahallisia tai tahattomia, määräämällä hallinnollisia seuraamuksia, jotka on mahdollisesti vahvistettu kiinteämääräisesti, ja toisaalta ehkäisemään ennalta kyseisen kiellon sellaisia vakavia rikkomisia, jotka ovat erityisen haitallisia yhteiskunnan kannalta ja joista on perusteltua määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia, jotka ovat hallinnollisia seuraamuksia ankarampia, ja rankaisemaan niistä.
- 48 Suhteellisuusperiaatteesta on todettava, että se edellyttää, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa kansallisessa säännöstössä säädetyllä menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyydellä ei ylitetä niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista asianomaisella säännöstöllä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi ja tähän soveltuvaa, eli silloin, kun on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava, eivätkä toimenpiteistä aiheutuvat haitat saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden (ks. vastaavasti tuomio 25.2.2010, *Müller Fleisch*, C-562/08, EU:C:2010:93, 43 kohta; tuomio 9.3.2010, *ERG ym.*, C-379/08 ja C-380/08, EU:C:2010:127, 86 kohta, ja tuomio 19.10.2016, *EL-EM-2001*, C-501/14, EU:C:2016:777, 37 ja 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 49 Tältä osin on muistutettava siitä, että direktiivin 2003/6 14 artiklan 1 kohdan, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 5 artiklan kanssa, mukaan jäsenvaltioilla on vapaus valita markkinoiden manipuloinnista vastaaviin henkilöihin sovellettavat seuraamukset (ks. vastaavasti tuomio 23.12.2009, Spector Photo Group ja Van Raemdonck, C-45/08, EU:C:2009:806, 71 ja 72 kohta). Koska unionin oikeutta ei ole yhdenmukaistettu kyseisellä alalla, jäsenvaltioilla on siis oikeus säätää sekä järjestelmästä, jossa markkinoiden manipulointia koskevan kiellon rikkomisesta voidaan panna vireille menettelyitä ja määrätä seuraamuksia vain kerran, että järjestelmästä, jossa sallitaan päällekkäiset menettelyt ja seuraamukset. Näissä olosuhteissa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen säännösten oikeasuhteisuutta ei voida epäillä ainoastaan siksi, että kyseinen jäsenvaltio on päättänyt säätää tällaisen päällekkäisyyden mahdollisuudesta, sillä muutoin kyseiseltä jäsenvaltiolta viedään mainittu valinnanvapaus.
- 50 Kun tämä on täsmennetty, on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisella säännöksellä, jossa säädetään mainitunlaisesta päällekkäisyyden mahdollisuudesta, voidaan saavuttaa tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitettu tavoite.
- 51 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen säännösten ehdottomasta tarpeellisuudesta on ensinnäkin todettava, että siinä on säädettävä selkeistä ja täsmällisistä säännöistä, joiden perusteella oikeussubjektin on mahdollista ennakoita, mitkä toimet ja laiminlyönnit voivat johtaa mainitunlaisiin päällekkäisiin menettelyihin ja seuraamuksiin.
- 52 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevaan asiakirja-aineistoon sisältyvistä tiedoista ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöksessä, muun muassa TUF:n 187 ter §:ssä, säädetään edellytyksistä, joiden täytyessä väärin tai harhaanjohtavien tietojen levittämisestä ja kuvitteellisista liiketoimista, jotka saattavat antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja rahoitusvälineistä, voidaan määrätä luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamusmaksu. Mainitun 187 ter §:n mukaan mainitunlaisista toimista voi TUF:n 185 §:ssä säädetyillä edellytyksillä seurata myös vankeus- ja sakkorangaistus, jos ne ovat omiaan muuttamaan tuntuvasti rahoitusvälineiden hintaa.
- 53 Näin ollen vaikuttaa siltä, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöksessä säädetään selvästi ja täsmällisesti, missä olosuhteissa markkinoiden manipulointi voi johtaa päällekkäisiin menettelyihin ja seuraamuksiin, jotka ovat luonteeltaan rikosoikeudellisia, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkastettava.
- 54 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa kansallisessa säännöksessä on lisäksi varmistettava, että mainitunlaisesta päällekkäisyydestä kyseisille henkilöille johtuva taakka rajataan siihen, mikä on ehdottoman tarpeellista tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- 55 Sellaisten luonteeltaan rikosoikeudellisten menettelyjen päällekkäisyydestä, jotka – kuten asiakirja-aineistoon sisältyvistä tiedoista ilmenee – käydään toisistaan riippumatta, on yhtäältä todettava, että edellisessä kohdassa mieleen palautettu edellytys merkitsee sitä, että on annettava sääntöjä, joilla varmistetaan yhteensovittaminen, jonka tarkoituksena on vähentää mainitunlaisesta päällekkäisyydestä kyseisille henkilöille aiheutuva lisätaakka ehdottoman tarpeelliseen.
- 56 Toisaalta luonteeltaan rikosoikeudellisten seuraamusten päällekkäisyyteen on liitettävä sääntöjä, joilla voidaan taata, että määrättyjen seuraamusten kokonaisuuden ankaruus vastaa kyseisen rikkomisen vakavuutta, sillä mainittu edellytys johtuu perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan lisäksi myös perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa määrätystä periaatteesta, jonka mukaan rangaistuksen on oltava oikeassa suhteessa rikoksen vakavuuteen. Mainituissa säännöissä on säädettävä, että toimivaltaisten viranomaisten on toista seuraamusta määrättäessä huolehdittava siitä, että määrättyjen seuraamusten kokonaisuuden ankaruus ei ylitä todetun rikkomisen vakavuutta.

- 57 Nyt käsiteltävässä asiassa TUF:n 187 decies §:ssä säädetty syyttäviviranomaisen ja Consobin yhteistyö- ja yhteensovittamisvelvollisuus on omiaan vähentämään luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskevan menettelyn ja rikosprosessin – joissa on kyse lainvastaisesta markkinoiden manipuloinnista – päällekkäisyydestä kyseiselle henkilölle aiheutuvaa taakkaa. On kuitenkin korostettava, että silloin kun rikostuomio on annettu TUF:n 185 §:n nojalla rikosprosessin päätteeksi, luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskevan menettelyn jatkaminen ylittää sen, mikä on ehdottoman tarpeellista tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi, kun mainittu rikostuomio on omiaan rankaisemaan rikkomuksesta tehokkaasti, oikeasuhteisesti ja varoittavasti.
- 58 Tältä osin unionin tuomioistuimen käytettävissä olevaan asiakirja-aineistoon sisältyvistä tiedoista, jotka on esitetty tiivistetysti tämän tuomion 52 kohdassa, ilmenee, että sellaisen markkinoiden manipuloinnin, josta TUF:n 185 §:n nojalla voidaan antaa rikostuomio, on oltava melko vakavaa ja että kyseisen säännöksen nojalla mahdollisesti määrättävät rangaistukset käsittävät vankeusrangaistuksen ja sakkorangaistuksen, jonka asteikko vastaa TUF:n 187 ter §:ssä säädetyn luonteeltaan rikosoikeudellisen hallinnollisen seuraamusmaksun asteikkoa.
- 59 Tässä tilanteessa mainittuun 187 ter §:ään perustuvaa luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskeva menettely ylittäisi sen, mikä on ehdottoman tarpeellista tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi, kun lainvoimaisella rikostuomiolla voitaisiin rikkomuksesta yhteiskunnalle aiheutuneen vahingon huomioiden katsoa rangaistavan kyseisestä rikkomuksesta tehokkaasti, oikeasuhteisesti ja varoittavasti, minkä tarkastaminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.
- 60 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa kansallisessa säännöstössä sallitusta seuraamusten päällekkäisyydestä on lisättävä, että vaikuttaa siltä, että kyseisessä säännöstössä säädetään vain TUF:n 187 terdecies §:ssä, että kun samasta teosta on määrätty sakko ja luonteeltaan rikosoikeudellinen hallinnollinen seuraamusmaksu, ensin mainitun periminen rajoittuu jälkimmäisenä mainitun määrän ylittävään osaan. Koska kyseinen 187 terdecies § vaikuttaa koskevan ainoastaan rahamääräisten seuraamusten päällekkäisyyttä eikä luonteeltaan rikosoikeudellisen hallinnollisen seuraamusmaksun ja vankeusrangaistuksen päällekkäisyyttä, mainittu säännös ei takaa sitä, että määrättyjen seuraamusten kokonaisuuden ankaruus rajoittuisi siihen, mikä on ehdottoman tarpeellista kyseisen rikkomuksen vakavuuteen nähden.
- 61 Vaikuttaa siis siltä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö, jossa sallitaan se, että lainvoimaisen rikostuomion jälkeen edellisessä kohdassa täsmennetyin edellytyksin toteutetaan luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskeva menettely, ylittää sen, mikä on ehdottoman tarpeellista tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi, minkä tarkastaminen on kuitenkin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.
- 62 Tätä päätelmää ei saata kyseenalaiseksi se, että TUF:n 185 §:n nojalla lainvoimaisesti annettu rangaistus voidaan mahdollisesti myöhemmin kumota armahduksella, kuten vaikuttaa tapahtuneen pääasiassa. Perusoikeuskirjan 50 artiklasta johtuu nimittäin, että ne bis in idem -periaate suojaa henkilöitä, jotka on jo vapautettu tai tuomittu lainvoimaisella rikostuomiolla, ja siis myös henkilöitä, joille on tällaisella tuomiolla määrätty rikosoikeudellinen seuraamus, joka on myöhemmin kumottu armahduksen vuoksi. Näin ollen kyseisellä seikalla ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö ehdottoman tarpeellinen.
- 63 Kun kaikki edellä esitetty otetaan huomioon, esitettyyn kysymykseen on vastattava, että perusoikeuskirjan 50 artiklaa on tulkittava niin, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa sallitaan luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskevan menettelyn toteuttaminen kyseistä henkilöä vastaan sellaisen lainvastaisen markkinoiden manipuloinnin vuoksi,

josta hänelle on jo annettu lainvoimainen rikostuomio, kun mainitun rikostuomion on yhteiskunnalle rikkomuksesta aiheutunut vahinko huomioiden katsottava olevan omiaan rankaisemaan rikkomuksesta tehokkaasti, oikeasuhteisesti ja varoittavasti.

Toinen kysymys

- 64 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, antaako perusoikeuskirjan 50 artiklassa taattu ne bis in idem -periaate yksityisille pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa oikeusriidassa välittömästi sovellettavan oikeuden.
- 65 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan primaarioikeuden määräyksillä, joissa asetetaan täsmällisiä ja ehdottomia velvollisuuksia, jotka eivät edellytä mitään myöhempiä unionin viranomaisten tai kansallisten viranomaisten toimia niiden soveltamiseksi, luodaan suoraan oikeuksia oikeussubjekteille (ks. vastaavasti tuomio 1.7.1969, Brachfeld ja Chougol Diamond, 2/69 ja 3/69, EU:C:1969:30, 22 ja 23 kohta ja tuomio 20.9.2001, Banks, C-390/98, EU:C:2001:456, 91 kohta).
- 66 Mainitussa 50 artiklassa yksityisille annettuun oikeuteen ei ole kyseisen artiklan sanamuodon mukaan liitetty mitään ehtoja, ja sitä voidaan siis suoraan soveltaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa oikeusriidassa.
- 67 Tältä osin on muistutettava siitä, että unionin tuomioistuin on jo tunnustanut perusoikeuskirjan 50 artiklan välittömän oikeusvaikutuksen todetessaan 26.2.2013 antamansa tuomion Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105) 45 kohdassa, että tutkiessaan sitä, ovatko kansallisen oikeuden säännökset sopusoinnussa perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien kanssa, kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa unionin oikeussääntöjä, on velvollinen varmistamaan näiden oikeussääntöjen täyden vaikutuksen niin, että se tarvittaessa jättää omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkia unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä – myös myöhemmin annettuja – ilman, että sen on pyydettävä tai odotettava, että nämä säännökset ensin poistetaan lainsäädäntöteitse tai jossain muussa perustuslaillisessa menettelyssä.
- 68 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että perusoikeuskirjan 50 artiklassa taattu ne bis in idem -periaate antaa yksityisille pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa oikeusriidassa välittömästi sovellettavan oikeuden.

Oikeudenkäyntikulut

- 69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklaa on tulkittava niin, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa sallitaan luonteeltaan rikosoikeudellista hallinnollista seuraamusmaksua koskevan menettelyn toteuttaminen kyseistä henkilöä vastaan sellaisen lainvastaisen markkinoiden manipuloinnin vuoksi, josta hänelle on jo annettu lainvoimainen rikostuomio, kun mainitun rikostuomion on yhteiskunnalle rikkomuksesta aiheutunut vahinko huomioiden katsottava olevan omiaan rankaisemaan rikkomuksesta tehokkaasti, oikeasuhteisesti ja varoittavasti.**

- 2) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa taattu ne bis in idem -periaate antaa yksityisille pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa oikeusriidassa välittömästi sovellettavan oikeuden.**

Allekirjoitukset